



Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic

Volume 11/5 Winter 2016, p. 185-198

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8750>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 02.10.2015

✓ Accepted/Kabul: 27.12.2015

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Gürbüz ÖZDEMİR –

Yrd. Doç. Dr. İsa KUYUCUOĞLU

This article was checked by iThenticate.

İNSAN VE MEDENİYETİN GELECEĞİ: İSLAMİ BİR PERSPEKTİF

*Khurshid AHMED**

*(Çev.) Maksut ÇETİN***

ÖZET

İnsanoğlu içinde yaşadığı hayata anlam veren bir varlıktır. O, sürekli olarak çevresini ve içinde bulunduğu evreni anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmaktadır. Onun bu çabası bilim ve teknolojinin üretilmesini sağlamıştır. Elde ettiği bilim ve teknoloji ile hem hayatı ve varlığı doğru anladığını düşünür hem de mutluluğa ulaşacağı umudunu taşır. Fakat bu hedeflerine ulaşamayınca bir takım hayal kırıklıkları yaşar ve ümitsizliğe düşer. Dolayısıyla gittikçe eş, dost, akraba ve insanlığın ihtiyaçlarına karşı kayıtsız kalır ve bencilleşir. Diğer taraftan insanoğlu maddi refah ve teknolojik güçlere rağmen, kendisinin oluşturduğu müreffeh medeniyetin de ciddi birtakım krizler içinde olduğu görülmektedir. Medeniyetin yükselişine öncülük eden güçler etkinliğini kaybediyor. Medeniyet gemisinin güvenliğini sağlayan şamandıralar çöküyor ve insanları bir arada tutan değerler yok oluyor. Bu problem sadece birkaç kişi ve bölgeye münhasır olmayıp yaşamın bütün suyunu kirletmiş durumdadır.

Medeniyetin çağdaş krizine dair yapılan analizler, insanoğlunun kritik bir noktada olduğunu gösteriyor. Analizlerin çoğu hastalık için birer reçetedir. Hayatın devamlılığı yeni bir başlangıca bağlıdır. Yani insanoğlunun ahlaki şamandıralarının yeniden keşfine ihtiyaç vardır. Dünya, insanoğlu ve insanın kaderi, hem insan hem de toplumun kabul ettiği yeni bir vizyona bağlıdır. Bu vizyon için insanlar "Allah Kelimesi"nin keşfine ihtiyaç duyar. Bu kelime, insanlara Yaratıcı'sını, yaratılış amaçlarını ve onlara 'yaratılmışların en iyisi' olarak kendi konumlarını bildirir. Yani insanlara hayatta yapmaları gereken ve yaptıklarına karşılık alacakları ödülleri elde etmeleri için kılavuzluk eder. Onlara ahireti anlatır ve insani değerleri öğretir. Ayrıca, bu kelime her şey için doğruluk ve adalet kriterini esas alır. Dolayısıyla insanların

* Halen Leicester'deki İslami Kuruluş ve İslamabad'taki Siyasi Araştırmalar Enstitüsü başkanı ve Pakistan Senatosu'nun bir üyesi olan Professor Hurşid Ahmed, çeşitli dergilere katkıda bulunmakta ve özellikle İslami diriliş ve İslam ekonomisi ile ilgili birçok kitaba editörlük yapmaktadır.

** Yrd. Doç. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, El-mek: cetin_maksut@mynet.com

hem birbirleriyle hem de tüm evren ve Yaratıcıyla barış içinde olmalarını sağlar. Gerek insanın mutluluğu gerekse de medeniyetin doğru bir yöne evrilerek devamlılığı bu prensiplere bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: İnsan, Medeniyet, İslam ve Perspektif.

THE FUTURE OF HUMANITY AND CIVILIZATION: AN ISLAMIC PERSPECTIVE

ABSTRACT

Human being is an entity that gives meaning to life. He constantly tries to understand and give meaning to his surrounding and the universe. Science and technology have been produced thanks to this effort. By supplying science and technology he both believes that he can perceive life and entity correctly and carries hope to reach the happiness. But when he can not reach his goals, he gets disappointed and becomes sad. And then in time he becomes indifferent to his beloved's, in general humanity's needs. Namely, he becomes "selfish". Also in spite of wealth and technological power, human beings face big crises in civilization that he has created. The powers leading the rise of civilization are losing their effectiveness. The buoys that provide the safety of the ship of civilization are crumbling and values that hold people together disappear. It is seen that this problem is not exclusive to both only a few people and the region but also has dirtied all the source of life.

The analyses about the contemporary crisis of civilization shows that the critical point is mankind. Most of analyses are a recipe for the problem. Continuity of the life depends on a new beginning. There is a need to rediscover the buoys of the moral of human beings. World, the human being and the fate of the human beings depends on a new vision that is accepted both by human and society. This vision for the people needs discovery of "the word", Allah. This word tells people about their Creator, the objectives of the creation and give them their position as 'best' creation. It guides people in response to what people should do to acquire rewards in their lives. It tells them about the hereafter and teaches them human values. In addition, it is based on the criterion of truth and justice for everything. In short, it provides that people are in peace with each other, all the universe and Creator. In this case, both mankind and continuity of the civilization through evolving it to the right direction depend on these principles.

STRUCTURED ABSTRACT

Human being is an entity that gives meaning to life. He constantly tries to understand and give meaning to his surrounding and the universe. Science and technology have been produced thanks to this effort. By supplying science and technology he both believes that he can perceive life and entity correctly and carries hope to reach the happiness. But when he can not reach his goals, he gets disappointed

Turkish Studies

and becomes sad. And then in time he becomes indifferent to his beloveds, in general humanity's needs. Namely, he becomes "selfish". Also in spite of wealth and technological power, human beings face big crises in civilization that he has created. The powers leading the rise of civilization are losing their effectiveness. The buoys that provide the safety of the ship of civilization are crumbling and values that hold people together disappear. It is seen that this problem is not exclusive to both only a few people and the region but also has dirtied all the source of life.

The analyses about the contemporary crisis of civilization shows that the critical point is mankind. Most of analyses are a recipe for the problem. Continuity of the life depends on a new beginning. There is a need to rediscover the buoys of the moral of human beings. World, the human being and the fate of the human beings depends on a new vision that is accepted both by human and society. This vision for the people needs discovery of "the word", Allah. This word tells people about their Creator, the objectives of the creation and give them their position as 'best' creation. It guides people in response to what people should do to acquire rewards in their lives. It tells them about the hereafter and teaches them human values. In addition, it is based on the criterion of truth and justice for everything. In short, it provides that people are in peace with each other, all the universe and Creator. In this case, both mankind and continuity of the civilization through evolving it to the right direction depend on this principles.

Islam targets a world order that includes the following values: **Tawhid (God's Unity and Sovereignty);** this is the foundation on which Islam's World-view and its scheme of life is based. It lays down the rules of the God-human and human-human relationships. Tawhid is not merely a metaphysical doctrine. The human approach to social reality is an inextricable part of this belief. The establishment of justice in human relations is a demand of this faith. Belief in God's Unity and His Sovereignty means that all human beings are equal, and that their rights (Huquq al-ibad) are a natural extension of God's rights (Huquq Allah).

Khilafa (Vicegerency); Islam defines human beings' status in the world as that of God's vicegerents-His deputies and representatives. Everything that exist is at the disposal of humans for the fulfilment of this roll. All resources, physical and otherwise, are in the nature of a trust in our hands. This means that we are not the masters, we are God's agents and our primary concern should be the fulfilment of the Will of the Lord. We are in the position of trustees in respect of everything in the universe, our personal faculties and all our possessions and belongings. All authority is to be exercised within the framework of this trust and we are accountable for what we do.

Establishment of Justice Among Human Beings; the establishment of justice among human beings is one of the basic objectives for which God raised His Prophets and sent down His guidance. All human beings have rights to all that God has provided and thus God's bounties are to be shared equitably. The poor and the needy have a right to the wealth of the rich in a society.

Turkish Studies

Political and Economic Power are not Evil; it is a part of our religious mission to harness political and economic power for the fulfilment of moral objectives. Instead of remaining instruments of oppression and exploitation, they must be made to serve the ends of justice, to promote good and virtue and to forbid evil and vice.

There are no Intermediaries Between God and Humans; God's guidance is available in the form of His Book, the Qur'an and the life-example of His Prophet, the Sunna. They clearly state the ideals, values and principles that we need to build our individual and collective lives on truth and justice and there exists in this guidance a built-in mechanism to meet the demands of changing times. Evolution and growth take place within this framework.

Keywords: Human, Civilization, Islam, Tawhid, Khilafa and Perspective.

İnsan ve Medeniyetin Geleceği: İslami Bir Perspektif

İnsanoğlu denizleri ve gökyüzünü fethetmiş, tabiat güçlerini kendi hizmetine sokmuş, sorunlarını çözmek için geniş ve kompleks kurum ve organizasyonları meydana getirmiş bir varlıktır. Kısacası o maddi gelişmenin zirvesine ulaşmış gibi görünüyor.

Bu gelişmelerin yanı sıra bir yandan insan, evrendeki konumu üzerinde detaylı bir şekilde tefekkür ettiğini iddia etmektedir. Diğer yandan insanoğlu, hakikati sadece duygu ve deneyimleriyle elde ettiği bilgi vasıtasıyla ve aklını kullanarak yorumlamaktadır. O, bilim, teknoloji ve yeni keşfettiği sorgulama gücü ile gelenek, apaçık hakikat ve metafizik boyut gibi kontrol edemediği her şey ile bağımlı kesip atmıştır.

Çok da gerçekçi olmayan bu durumda, o kendi istek, heves ve düşüncelerine göre dünyayı şekillendirmeye çalışmaktadır. Fakat kendisinin oluşturduğu 'bu cesur yeni dünyada' erkek ve kadını gittikçe derin bir hayal kırıklığına itmiştir. Tahmin edilemeyecek kadar teknolojik avantajlar ve kapsayıcı maddi gelişmeler olmasına rağmen, insanoğlu halen bir belirsizlik içindedir. O, güçlünün zayıfa, zengin fakire olan hakimiyetini, fakirin zengine karşı olan isyanını; ulusal ve uluslararası düzeyde adaletsizliği ve sömürüyü; ailenin bozulmasını, bireylerin toplum ve toplumun kurumlarından ve hatta kendisine yabancılaşmasını; insan hayatının ve aktivitelerinin bütün alanlarında güven ve otoritenin suiistimalini görüyor. O, kuşlar gibi havada uçuşma ve balık gibi denizde yüzmeye kabiliyetini göstermesine rağmen, iyi bir insan olarak dünyada yaşama yeteneğini göstermede başarısızdır. Onun buradaki başarısızlığı, insan davranışı için kesin kurallar olmaksızın toplumdaki sorunlarını idare etme yeteneğine şüphe getirmektedir.

Bu durumda insan kendini bir çelişkide bulur. Bir yandan medeniyetin zirvesine ulaştığına inanmaktadır. Diğer yandan bu zirveye ulaştıkça yeni ve daha büyük bir boşlukla yüzleşmektedir. Ayrıca insan, hem kendisinin hem de inşa ettiği medeniyetin yine kendisinin yarattığı güçler tarafından tehdit edildiğini görüyor. O, kendisinin mutluluk rüyasını tamamen yok eden bu güçlerden kurtulmak için çılgınca çareler aramaktadır. Daha sonra doğru ve yanlış arasında hüküm vermeye yardımcı olacak kendi ölçülerinin olmadığını fark eder. Ahlaki, bireysel ve sosyal temellendirmede hiçbir şey kalıcı ve somut olmadığından değişim ve değişimin her adımı insanın kendisini göreceli bir gerçeğin içine atmış olmaktadır. Dolayısıyla insanoğlu aldığı yol konusunda gittikçe şüpheye düşmektedir. Çelişkiden kendisini kurtaracak bir yol bulamadığından kendisini bir ümitsizlik ve üzüntüye atmaktadır. Sonuç olarak o, gittikçe eş, dost, akraba ve bütün insanlığın ihtiyaçlarına kayıtsız kalmakta ve bencilleşmektedir. Bu durumda insan artık bir seçimin

Turkish Studies

farkındadır; ya kendini bir hayvan olarak kabul edecek hatta kendine çıplak maymun diyecek ya da aklını başına alarak toplum ve insan için daha iyi bir örnek araştırıp bulacaktır.

Medeniyet Krizi

Medeniyet krizi, yirminci yüzyılın son on yılında insanoğlunun bir felaketidir. Oswald Spengler (Batının Çöküşü)'den Arnold Tynbee (Tarih Üzerine Bir Çalışma) ve Pitirim Sorokin (Toplumsal ve Kültürel Dinamikler ve Çağımızın Krizi)'e kadar bu asrın büyük felsefecileri, maddi refah ve askeri güçlere rağmen, batının etkin dünyevi-humanist medeniyetinin ciddi birtakım kriz teorileri içinde olduğu görüşündedir. Medeniyetin yükseliş ve hakimiyetine öncülük eden güçler yükselen etkinliğini kaybetmektedir. Çözülme ve yozlaşma gücü şu an güç ve uyumun kontrolünü ele geçiriyor. Kısacası geminin güvenliğini sağlayan şamandıralar çöküyor. İnsanları bir arada tutan değerler yok oluyor. Bu hastalık sadece birkaç kişi veya bölgeye münhasır olmayıp yaşamın bütün suyunu kirletmiş durumdadır.

Çağdaş tarihin bir analisti olan Joseph A. Camilleri açık bir şekilde zamanımızın bu krizini şöyle tasvir etmektedir:

Medeniyet krizi, çağdaş insanlık için o kadar derin ve kapsamlıdır ki, onu çözmek bir yana, analiz etmeye teşebbüs etmek bile insanın hayal ve mantık sınırlarını zorlamaktadır. Hayatta kalma mücadelesi şimdilerde milyonlarca fakirlik, sefalet ve hatta açlık içinde olan insanlar tarafından sürdürülmektedir. İnsanlığın bu kötü durumu harici saldırı ve dahili yozlaşmayla karşı karşıya kalan milletlerin geleceğini vurmaktadır. Bu durum son derece istikrarsız terör dengesi ve hassas bir şekilde tehlike üzerine kurulu uluslararası geniş iletişim ağına hakim olmaktadır.

Geleneksel zaman, mekan ve hareket kavramları teknolojik devrim ve sömürge merkezli güç kültürü tarafından yıkılmaktadır. Süregelen toplumsal ve psikolojik kırılma ve ahlaki boşluk birçok vicdani krizi ve geniş çapta hayattan kopuşu meydana getirmektedir.

Yirminci yüzyılda insanlığın karşılaştığı kriz sadece sınırsız sayıda erkek ve kadını etkilediği için değil, bütün insan ilişkilerini ve tüm kurumların dokusunu değiştirdiği oranda evrenselidir. Hatta bu kriz, şimdilerde insanın doğa ile olan ilişkisini de bozmaktadır. Ne kadar uzak ve izole edilmiş, ne kadar güçlü ve etkin olursa olsun hiçbir toplum ve birey ve hatta dünyanın hiçbir köşesi, gezegenin tamamını etkileyen bu düzensizlik ve kaostan kaçamaz. Belki de evrensel krizi en güzel şekilde insanın doğayla biyolojik ve kültürel adaptasyon kapasitesini bozan ve sınırlayan temel dengesizlik bağlamında tanımlayabiliriz.

Modern endüstriyel toplumda patolojik davranışların en yaygın şekli arasında, kendini gerçekleştirme yerine var olanı sahiplenme duygusu yatmaktadır. Örneğin; özgürleştirmek yerine hakimiyet altına alma güç takıntısı; toplumla entegre olma yerine toplumdaki yabancılaşmanın derin hissi; yaratıcı bir şekilde zaman içinde yaşamak yerine çalışma ve aktivitelerle zaman tüketme tutumu; millet, inanç, ırk, cinsiyet temelinde ayrımcılık yapan grup dışı psikoloji yerine grup içinde yer bulma meyli; gücün tehdidi ve kullanımı vasıtasıyla çatışmaları çözme eğilimi gibi...Süper endüstriyel sistem ve onun küresel emperyalizmini tanımlayan şey zenginlik, güç ve bilginin piramitsel tatmini vasıtasıyla kurumsallaştırılmış sosyal patoloji ile yüksek bir ilişki içindedir. Hepsinden önemlisi, insanların isteklerinin tatmini üzerine sanayi üretiminin tekelleşmesidir. Patolojik davranışın kurumsal bütünlüğü öyle bir orana ulaşmıştır ki, amaç sadece kalite değil, risk altındaki insan hayatının devamlılığıdır. Eğer bu, medeniyetimizin ciddi ve bozulmuş durumunun tam bir teşhisi ise parçasal, geçici ve sınırlı hiçbir tedavi işe yaramayacaktır. Öyle görülüyor ki, insan türünün organik evrimini sağlamak için hem radikal hem de evrensel çare ve perspektifler gerçekleştirme gerekecektir (Camilleri, 1976: 1-2, 5, 9, 11, 179-180).

Turkish Studies

1972 yılında “Büyümenin Sınırları” olarak basılan bir önceki raporu takiben ortaya çıkan ve 1991 yılında Roma Kulüp Meclisi tarafından “İlk Global Devrim” olarak basılan en son rapor bu krizin sadece en son özeti değil, belki de o, temel esaslara geri gitmekle bu krizin özgünlüğünü araştırmak için açık bir savunmadır. Rapor şu özeti incelemesiyle giriş yapıyor: (İnsanlık sözde güzel bir çağ olan yeni yüzyılın eşliğinde belirsizlik olgusu ile kapana sıkışmış gibi görünüyor. Fakat o, bin yılın sonlarına doğru çok yaygın, hızlı bir değişim ve buna eşlik eden belirsizlikle beraber daha da bilinmeyene atılmıştır (Schneider, 1991: XV).

Tahmin edilmeyen ekonomik gelişmeye rağmen, rapor 1.3 milyar civarındaki dünya nüfusunun yüzde yirmisinden daha fazlasının ciddi bir şekilde hasta olduğunu veya yetersiz beslendiğini ifade ediyor. O, ‘su götürmez bir gerçek’, ‘dünya ekonomik farklılıkları, adil olmayan eşitsizlikler, aşırı zenginlikle yüzleşen geniş çaplı ve aşırı fakirlik’, ‘farklı coğrafik bölgelerde öyle veya böyle kendini gösteren bütün gerilim ve çatışmanın çeşitlerini’ kaydediyor. Rapor, tabiatı sömürerek maddeyi elde etmeye çalışan insan ırkının, dünyayı yok etmeye yönelik birbiriyle yarıştığı konusunda yükselen bir farkındalık olarak çağdaş durum üzerinde yoğunlaşıyor. İnsan memnuniyetsizliği üzerinde yoğunlaşan raporun gözlemleri:

İlk küresel devrimin şiddetli değişimleri tarafından oluşturulan şok edici dalgalar hiçbir bölge ve toplumu es geçmemektedir. Bu devrim, geleceğe ışık tutacak bir prensip bırakmadan geçmişten miras alınan tüm gelenek ve inanç sistemlerini yok etmektedir. Dolayısıyla meydana gelen şüphe ve üzüntülerin birçok sebebi vardır: Değer ve referansların yok olması; dünyanın çoğalan güçlük ve belirsizlikleri ve yeni küresel toplumu anlama zorluğu; devam eden çevresel bozulma ve aşırı yoksulluk ve Güney ülkelerinin az gelişmişliği gibi çözülmemiş problemler; ayrıca gerçeğe çarparak ve felaket şarkısını titreterek bir büyüteç gibi çalışan kitleli medyanın etkisi (Schneider, 1991: 87) gibi.

Tabiatı tasvir ederek ve meydan okumayı genişleterek rapor (şunları) söyler: Tarihin hiçbir döneminde insanoğlu asla böyle birçok tehdit ve tehlikeyle yüzleşmemiştir: Zaman ve uzaklığın bozulduğu bir dünyanın içine hazırlıksız olarak atıldığından dolayı insan, içinden çıkılmaz bir labirent oluşturan sebep ve sonuçların etkilerinden zahiren bağımsızmış gibi görünen gezegenin oluşturduğu kasırga girdabı tarafından yutuluyor... Bu yüzyılın gelmesiyle beraber, insanoğlu her taraftan kendisine doğru gelen olaylar altında ezilmektedir. Ezilme kelimesi bunu ifade etmede hafif kalır. Çünkü geleneksel yapı ve kurumlar kendi mevcut boyutlarında problemi çözecek kapasitede değildir. Gerçek ahlaki kriz üstüne kurulan eski ve uygun olmayan yapılar işi daha da zorlaştırmaktadır. Değer sistemlerinin ve sorgulama geleneğinin ortadan kalkması, ideolojilerin yok olması, evrensel vizyonun olmaması, demokrasinin mevcut uygulamalardaki sınırlandırılmalar toplumların karşı karşıya olduğu belirsizliği körüklemektedir. Bireyler, bir yandan öncelikli olarak kendini bilinmeyen tehlikeler tarafından diğer yandan zamanında karmaşık problemlere cevap verememe ve değil kötülüğün sonuçlarına, belki köklerine saldırma kapasitesizliği arasında sıkışmış gibi çaresiz hissetmektedir (Schneider, 1991:95-96).

Rapor, bu problemi tayin ederken insanoğlunu Kur’an’ın 103. süresinin 2-3. ayetlerini düşünmeye davet ettiğini önemseyerek dikkat çekiyor ve öğüt veriyor: “Gerçekten insan zarardadır. İnanan ve iyi ameller yapanlar ve birbirilerine sevgiyi ve kendi aralarında sabrı tavsiye edenler hariç” (Schneider, 1991: 89).

İslami Alternatif

Medeniyetin çağdaş krizinin herhangi bir objektif analizi, insanoğlunun kritik bir noktada durduğunu öne sürmektedir. Analizlerin çoğu hastalık için birer reçetedir. Hayatın devamlılığı yeni bir başlangıca bağlıdır. Yani, insanoğlunun ahlaki şamandıraların yeniden keşfine; dünya,

insanoğlu ve onun kaderinin ahlaki anlayışına bağlı insan ve toplumun kabul gördüğü yeni bir vizyona bağlıdır.

Bu aşamada, insanlar Allah Kelimesi'nin keşfine ihtiyaç duyar. Bu kelime insanlara Yaraticısını, yaratılış amaçlarını ve onlara 'yaratılışın en iyisi' olarak kendi konumlarını bildirir. O, insanların hayatta yapmaları gereken ve yaptıklarına karşılık alacakları ödülleri elde etmeleri için klavuzluk eder. Onlara ahireti anlatır, insani değerlerini öğretir. Ayrıca, her şey için doğruluk ve adalet kriterini esas alır. Kısacası, onların birbirleriyle, tüm evrenle ve Yaraticı'yla barış içinde olmalarını sağlar. (Sözlük anlamıyla teslim olmak ve barış anlamına gelen İslam kelimesi 'SLM' kökünden gelir. Bunun da iki anlamı vardır: a) Yaraticı olan Allah'a teslim olmak, b) Kişinin hem kendi içinde ve hem de kendi dışında barışı elde etmek için Allah'ın iradesine teslim olmak).

Günümüzde insanoğlunun bu gerçek meydan okuma ile yüzleşmesinde bütün inançlı erkek ve kadınlar, gerçek sorunun basit bir tarzda yeni bir ekonomik düzen veya yeni bir politik nizam olmadığını, aksine insanoğlu, insanların yeni bir anlayışa ve toplumun farklı bir vizyona ve insan toplumlarının kendi kaderine hakim yeni bir dünya düzenine bağlı olduğuna dair ellerindeki bütün güçleri ortaya koymalıdır. Genelde dünya dinlerinin ve özellikle İslam'ın telkinleriyle yapılan reformda herhangi bir güç, insanın bu kötü durumunu ve onun sebebini anlamak için bu bakış açısını düzeltmekle başlamalıdır.

Gerçek ihtiyaç ara sıra üst yapılarıdaki bazı değişimlere sebep olan ayrıcalıkları araştırmak değildir. O ihtiyaç, toplumun yapısında, oluşturulan ekonomik kurumlarda ve başarıyı arzulayan kültüre dair düşüncelerin oldukça yeniden sorgulanmasında yatmaktadır. Ekonomik, siyasi ve sosyal ilişkilerdeki kriz bu düşünceler ve bu düşünceleri uygulamak için yapılan yapıların doğal bir sonucudur. Bu yüzden İslam, insanı ve düzen içindeki bir toplumu yeni bir vizyona davet etmeyi öneriyor. Bu da yaklaşımımızda temel bir değişiklik gerektirir.

Çağdaş Batıda geliştirilen ve uygulanan değişimin metot ve stratejisi, insanların radikal dönüşümünün yalnızca değiştirilen çevre ve kurumlar tarafından gerçekleştirilebildiğini tahmin etmektedir. Bunun için vurgu, daima yeni maddi yapılar üzerine yapılmaktadır. Bu metodun başarısızlığı insanların inanç, motivasyon, değer ve kararlarını görmezden gelmekte yatmaktadır. Bu durum erkek ve kadınların kendilerindeki değişime sebep olan ihtiyacı görmezlikten geliyor ve daha çok dış dünyadaki değişim üzerinde yoğunlaşıyor. Bununla beraber, ihtiyaç duyulan şey insanların sosyo-ekonomik çevresi gibi kendilerindeki genel bir değişimdir. Problem yeniden düzenlenebilecek yapısal düzenlemelere rağmen sadece yapısal değildir. Başlama noktası kalplere, erkek ve kadınların ruhlarına, onların gerçek anlayış ve konumuna ve hatta hayattaki görevine olmalıdır.

Toplumsal değişime yönelik İslami yaklaşım şu unsurları dikkate alır:

1. Toplumsal değişim bir bütün olarak önceden belirlenen tarihsel güçlerin bir sonucu değildir. Birtakım engel ve sınırlamalar hayat ve tarihin bir gerçeği olmasına rağmen, hiçbir tarihi determinizm yoktur. Değişim planlanır ve düzenlenir. Bu değişim maksatlı olmalı yani, hareket ideale yönelik olmalıdır.
2. İnsan değişimin aktif bir öznesidir. Bütün diğer güçler, yeryüzünde Allah'ın vekili ve görevlisi (halife) olarak insanların kapasitesini desteklemelidir. Bu evren ve onun yasalarının ilahi düzeni içinde, kendi kaderini yapma ve birleştirme sorumluluğuna sahip olan yalnızca insanlardır.
3. Burada değişim ihtiyacı sadece çevrede değil belki de kalplerin içinde, erkek ve kadınların ruhlarındadır. Yani amaçlarını uygulamak için insanların hem kendi

İçlerinde hem de çevrelerinde bulunan her şeyi harekete geçirerek kendi tutum, motivasyon, anlayış ve çözümlerinde yatmaktadır.

4. Hayat ilişkiler arası bir ağıdır. Değişim bazı yerlerde bulunan bazı ilişkilerdeki bir kısım bozulmalar şeklinde meydana gelir. Böylece erkek, kadın ve toplumda dengesizliğin bir vasıtası olan değişim bir tehlike olabilir. İslami olarak ortaya çıkan toplumsal değişim, düzenli bir devletten daha yüksek birine veya düzensiz bir devletten düzenli olana doğru planlanmış ve düzenli bir hareket ile en az ihtilaf ve düzensizliğe sebep olabilecektir. Böylece, değişim dengeli, tedrici ve evrimsel olmalıdır. Yenilik bütünlük içerisinde olmalıdır. Bir evrim yörüngesi boyunca devrimsel değişimlere öncülük eden yegane İslami yaklaşım budur.

Eğer tamamlanırsa, bu temel değişimler yeni dünya düzeninin problemleri ile ilgili yöntemlerimizi dönüştüreceklerdir.

İslam dini en son ve her şeyi kuşatan Allah Kelimesi'ni tanımlamakla işe başlıyor. Bu da, Yaratıcı ve Kainatın hakimi olan Allah'ın, insan ırkına rehberlik için ortaya koyduğu hayat kanunlarının ifade edilmesidir. İslam, insanların bütün varlıklardan geçecek şekilde kendi yaratıcısı olan Allah ile birliğini tamamlar. Bu boyutun ihmal edilmesi, insan yaşamını zayıflatır ve insanoğlunun çoğu maddi zaferlerini anlamsızlaştırır. Aşırı dünyevileşme insan hayatını manevi değerden mahrum bırakır. Bununla beraber, manevi büyüklük, sarkacın diğer bir ucunu basit bir şekilde sallanmayla elde edilemez. Ahenk ve denge, yalnız maneviyatla maddiyatın bütünlüğü tarafından elde edilebilir. Bu, İslam tarafından savunulan bir yoldur. Bu yol ruhsal ve dini varlık sahasının tamamını kapsar. Allah'ın dileğiyle insanın dileğinin bir uyumunu temsil eder: Bu da insan hayatında barışın nasıl başarıldığını gösterir. Allah ile barış içinde olmak, insanın hem kendisiyle hem de kendi içinde ve kendi dışında tabiatla barış ve huzuru elde etmesiyle tamamlanır.

İnsan ve tabiat biri diğeriyle savaş halinde olmaz. Onlar ilahi misyonu başarmak için yaygın bir çaba ile meşgul olan partnerdir. Bu uyumlu yaklaşımda ekolojik boyutu ihmal etmenin hiçbir yeri yoktur. Günümüzde yeni dünya düzeni için olan araştırmamızda, İslam, insanların problemlerini ele alabilecek hayat için yeni bir örnek istememiz gerektiği üzerinde duruyor. Bunu yaparken yalnızca sınırlı etnik ve bölgesel menfaatlerin perspektifinden değil, belki bireysel, ulusal ve uluslararası varlığımızın farklı düzeylerinde adaletli ve merhametli bir dünya düzenini oluşturmak için en iyi nasıl çabalayabildiğimizi doğru ve yanlış olan şeyin perspektifinden hareketle istememiz gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu mevcut düzen (medeniyet), bir şüphe hayaletinin ardından temin edilen adaletsizlik ve sömürü tarafından şekillendiriliyor. İslam, bu mevcut düzenin başarısız olduğunu iddia ediyor. Çünkü, bu düzen insanoğlunun diğer insan, toplum, tabiat ve dünya ile olan ilişkilerinde, yanlış bir uzlaşma üzerine kurulmuştur. Yeni bir düzen için, bu araştırma bize, insanoğlu ve onun rolünün yeni bir fikre ihtiyacı olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak, dünya dinlerinin ve özellikle İslam'ın bakış açısından tartışmanın odak noktası kişi ve toplumun yeni bir vizyon, insan algısı ve yeni bir kültürel dönüşüme öncülük eden değerlerin seviyesinde değişime sebep olan bir efora dönüştürülmelidir.

İslam sosyal değişim için bir harekettir. O, sadece toplumun açık bir uzlaşması ve tarihte gıpta edilen değişime sebep olan geçici bir uzlaşmayı temin etmiyor. Belki de o, bu politikanın yürütülmesini garanti eden anahtar kurumların bazılarını yerinde ve zamanında başarıldığını görmek için disipline edilen liderlik altında organize olmuş bir toplum gücü için soyo-ekonomik politikaya açıkça öncülük ediyor.

Müslümanlar dine yönelik bu hareketin parlak bir yaklaşımına sahiptir. Bu model üç seviyede işler: Birey, toplum ve dünya düzeyinde. Birincisi, bireyler kendi rolleriyle ilgili yeni bir

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/5 Winter 2016

inanç, idrak ve bakış açısına sahip olmadıkça, gerekli değişimler gerçekleşemeyecektir. İkincisi toplumun düzeyidir. İlk olarak bütün dünyayı içermesine rağmen, o ulusal bir düzeyde olabilir. İslami strateji kendi değerlerini öğrenen ve sadece çıkar temelli veya ilk olarak kişi veya grup menfaatlerine ait değil, belki hak ve adaleti gerçekleştirmek için adil bir hayatı kurmak gayesiyle çabalayan bireylerde yeni bir bilinç oluşturmakla başlar. Kur'an bize; "haksız yere bir kişi öldürüldüğünde, bu bütün insanların öldürülmesine ve bir hayat kurtarıldığında bu da bütün insanların kurtarılmasına eşit sayılacağını" (Kur'an, 5:32) beyan etmiştir. Bu, onun birey problemini evrensel düzeyde çözdüğünü gösterir. Bu durum, bireysel bir olayın bir dünya problemine nasıl dönüştüğüne ve bir olayın değerler alanını nasıl açtığına bir kanıttır.

İslam statükoyu savunmaz. Bunun yerine o, Müslümanların yaşamını ve Müslüman toplumun organizasyonunu içeren insan yaşamının bir eleştirisidir. Günümüz Müslüman toplumu İslami standartların oldukça aşağısında kalmaktadır. Böylece biz, Müslüman toplumun insan ilişkilerinde adaletin kurulabildiği sosyal, ekonomik ve politik norm ve kurumları oluşturmak için dönüştürüldüğüne ve yeniden yapılandırıldığına inanıyoruz. İslam, kendi ahlaki ideallerinin kontrolü altındaki politik gücü getirmek ister. Böyle bir toplum ve devlet, İslami uyanışa doğru yönlendirilmiş bir sosyal hareketin sonucu olarak kurulabilir. Böylece, Müslümanlar ilk olarak düzen içinde kendi ailelerini kurarak, sonra sahip oldukları siyasi gücün yer aldığı model bir toplum oluşturmak için kendi kaynaklarını oluşturarak, daha sonra diğerleri ile adaletin kazançlarını paylaşarak, politik olarak kendisiyle savaşta olmalarına rağmen, Hz. Peygamber'in Mekke'de açlığa maruz kalan insanlara yardım ettiğinde takip ettiği prensiplerin benzerlerini yaparak dünyada kendi ideolojik rollerini oynama pozisyonunda olabilirler.

İslam Devleti, haddi zatında insanlarla asla savaş halinde olmaz. Onun yüzleşmesi, kavgacı, politik gücü sunan kurumlar iledir. Bu, insanlara adaletin kardeş ve düşman olan herkes arasında gerçekleştirilebileceği, servetin sadece bir çare olarak değil adil bir şekilde ihtiyacı olanlar arasında paylaşılacağı yeni bir dünya düzeni modeline öncülük edebilir.

İslam'ın kurulmuş dünya düzeni üzerindeki temel değerleri aşağıdakiler gibidir:

1. Tevhid (Allah'ın Birliği ve Hakimiyeti)

Tevhid, İslam'ın dünya görüşünün ve onun hayat cetvelinin bağlı olduğu temeldir. O, Allah-insan ve insan-insan ilişkilerinin kurallarını barındırır. Tevhid, sadece metafiziksel bir doktrin değildir. İnsanın toplum gerçeğine yaklaşımı bu inancın ayrılmaz bir parçasıdır. İnsan ilişkilerinde adaletin tesisi, bu inancın bir arzusudur. Allah'ın Birliğine ve O'nun hakimiyetine inanmak bütün insanların eşit olduğu, onun haklarının (hukuku'l-ibad) Allah'ın haklarının (hukukullah) doğal bir uzantısı olduğu anlamına gelir. Kur'an şöyle söyler: "Dini yalanlayanı gördün mü? (iman ve din, ilahi yasa, sorumluluk prensibi; hesap günü). O öksüzü reddeden biridir. Fakiri beslemeyi önermez. Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki, onlar namazlarını ihmal eder ve gösteriş yapar, şefkat ve merhameti de reddederler" (Kur'an, 107: 1-7).

2. Halife (Vekalet)

İslam, insanoğlunun statüsünü dünyada Allah'ın halifesi, O'nun vekili ve temsilcisi olarak belirler. Bütün varlıklar bu rolün icrası için insanın tasarrufundadır. Fiziksel veya diğer türlü bütün araştırmalar, elimizin altındadır. Bu bizim herhangi bir şeye sahip olmadığımız anlamına gelir. Biz Allah'ın bir vekiliyiz ve ilk işimiz Allah'ın istediğini icra etmek olmalıdır. Evren, kişisel yeteneklerimiz ve bütün sahip olduğumuz mal, mülk ve eşya kısacası her şeyin kendi sorumluluğunda olan bir vekil konumundayız. Bütün otorite bu vekillğin çatısı içinde uygulanmalıdır. Dolayısıyla yaptığımız her şeyden sorumluyuz. Bu prensip hayatın icrasını araştırmak için dünyadaki sorunlara aktif katılmamızı şart koşar ve ayrıca bizi sadece bir düşman olarak değil, benzer konuları icra etmek için bir eş ve arkadaş olarak yaratılışın tümüne yönelik

Turkish Studies

muamelede bulunmaya davet eder. İslami eşitlik kavramı, insanların kardeşliği ve ümmetin (inanç grubu) ideolojik akrabalığının oluşturulması, insan vekilliği ve yönetimi olan halifeliğin temel unsurlarıdır.

3. İnsanlar Arasında Adaletin Tesisi

İnsanlar arasında adaletin tesis edilmesi İslam'ın temel konularından biridir. Bunun için Allah peygamberleri rehberlik yapmak gayesiyle seçip göndermiştir (Kur'an, 57:25). Bütün insanlar Allah'ın verdiği bütün haklara sahiptir ve böylece Allah'ın insanlara bahsettikleri şeyler eşit bir şekilde paylaşılmalıdır (Kur'an, 14:33-4). Fakir ve yoksullar zenginlerin ve toplumun mülkünde bir hakka sahiptir (Kur'an, 51:19). Onlar şerefleriyle yaşamlarını kazanacak surette desteklenmeli ve onlara yeteneklerini gerçekleştirmek için imkan verilmelidir.

4. Siyasi ve Ekonomik Güç Kötü Değildir.

Ahlaki konuların icrası için siyasi ve ekonomik gücü çalıştırmak dinimiz misyonunun bir parçasıdır. Zulüm ve sömürünün devam eden enstrümanları yerine, iyi ve güzeli yükseltmek, kötü ve çirkini engellemek için adaletin amaçlarına hizmet etmek gayesiyle siyasi ve ekonomik güç kullanılmalıdır (Kur'an, 2:143, 3:110, 17:80-81, ve benzeri. Ahmed, 1994).

5. Allah ile İnsanlar Arasında Hiçbir Aracı Yoktur

Allah'ın rehberliği kendi kitabı olan Kur'an'da ve Sünnet denilen O'nun peygamberinin örnek hayatında mevcuttur. Onlar bizim doğruluk ve adalet üzere bireysel ve kolektif yaşamı oluşturmak için ihtiyaç duyduğumuz düşünce, değer ve prensipleri açık bir şekilde ifade ederler. Bu rehberlikte farklı zamanlardaki farklı istekleri buluşturmak için ahenk içerisinde bir yapı vardır. Değişim ve büyüme bu iskelet içerisinde yer alır. Yalnız ilahi yasa ebedidir, insanların bütün çözümleri geçici ve zamanla sınırlıdır. İlahi yasalara bağlılık insanların keyfi davranışlarına ve onların adaletsizliğe düşmelerine karşı en büyük garantidir.

Kur'an ve Sünnet, İslam'ın dünya düzenini yeniden oluşturma isteği üzerindeki temel prensipleri içermektedir. İslam'ın yapmak istediği ilk katkı problemin görüldüğü tarzıdır. İslam, gerçeğin manevi değerlendirmesine bağlı bütün kucaklayıcı yaklaşımları benimser. Erkek ve kadını kendi Yaraticısı ve O'nun bütün yaratıklarıyla münasebeti içinde genel varlığıyla ele alır. Ne madde ile mana ne de fizik ile ahlak arasında herhangi bir ikiliği kabul etmez. Dini olan ile dünyevi olanı kaynaştırır ve hayata birleşmiş ve uyumlu bir bütün olarak bakar. Ayrıca o, herhangi bir cinsiyet kompleksinden de bağımsızdır. Erkeğe ve kadına eşit bir şekilde Allah'ın halifesi olarak muamele eder ve onlara bu dünyada ve öbür dünyada başarı için benzer kriter(ler) sunar (Ahmed, 1981).

Bütün geçici ideolojiler ve kısmi değişimi içeren bazı dini sistemlerin tersine İslam külli değişimi temsil eder. O, daha yüksek bir ideali başarmak için kişiyi eğitir ve toplumu yeniden yapılandırır. Bunu da İlahi kanunu icra ederek ve insanlar arasında adaletin kurulması sağlayarak yapar.

İslami yol kişi veya milli çıkarlara bağlı olmayan değerlerin üzerinde kurulmuştur. Onun görünüşü müspet ve yapıcıdır, menfi ve yıkıcı değildir. O, ahlaki esaslar olarak, sosyal ve ekonomik bakımdan kişilerin külli zenginliğini arar. İnsan hayatının bütün görünüşlerinde adaletin uygulanmasını esas alır. Evrensel iyilik ve adaletin prensibini destekler ve onun tesisi için bütün insanları çalışmaya davet eder. O, insanların dürüstlüğü ve Yaraticı tarafından garanti edilen haklarının kutsallığını iddia eder. Barış, haysiyet ve adaletin galip geldiği bir toplumu kurmayı dener.

Böyle bir dünyanın kurulması için İslami strateji rengi, ırkı, dili, milliyeti, etnik ve tarihi kökeni ne olursa olsun bütün insanları bu yola davet etmekten oluşur. O, doğu veya batının, kuzey veya güneyin, gelişmiş veya az gelişmiş olanların dilini konuşmaz. Dünyanın bütün bölgelerindeki bütün insanlar için oluşturulmuş yeni bir düzen ister. Bu evrensel yaklaşım aracılığıyla İslam yeniden kurulması gerekli olan insanlık evi için düşünce ve prensiplerin yeni bir bilincini oluşturmayı istiyor ve insanoğlunu insani düşünce ve siyasetin yeniden yapılanması için insanlık evinin göstergelerini ayrıntılı bir şekilde açıklamaya davet ediyor.

Ayrıca İslam, yeni bir düzen kurmak için birtakım düşünce ve değerleri kabul eden ve bütün bunları gerektiren sosyal ve uluslararası bir hareket başlatır. İslam, dünyanın herhangi bir yerinde yeni bir model kurmayı ister. Eğer o bu prensipler üzerinde kendi toplumsal düzenini yeniden kurarsa, Müslüman dünya onun yaşayan bir örneği olabilir. Bununla beraber, Müslümanların mevcut realitesi bu idealden çok uzaktır. Bir zamanlar bu model, dünyanın herhangi bir yerinde kurulup güneşin herkes tarafından paylaşıldığı gibi bu deneyim de herkes tarafından paylaşılabilir. Onun beklentileri, yeni bir dünya düzenini kurmak için bu sosyal çabaya öncülük etmeyi deneyen İslami harekete çok fazla bağlıdır.

İslami Diriliş ve Yeni Dünya Düzeni

Çağdaş İslami Diriliş kendi karakterinin evrenselliğinde ve kendi derinliğinin zenginliğinde eşsizdir. Politik ideolojiler benzer birliği başarmaya çalışırlar fakat hepsi kısa ve kozmetik bir başarıdan sonra hemen başarısız olmaktadır. Arap dünyasını aldattıktan sonra Cemal Abdunnasır'ın Arap Milliyetçiliği bir başarısızlığı ortaya koydu. Suriye ve Irak Baas Rejimi büyük oranda yalnızca empoze ettikleri baskıcı kurallar sebebiyle etkili oluyorlar. Komünizm saçmalığı Rusya, Batı Avrupa, Latin ve Orta Amerika ve Afrika denilen dünyanın bütün parçalarında güven vermemektedir. Berlin duvarının yıkılması ve Sovyet Rusya'nın dağılması tarihin alt yapısında solan Sosyalizmin bir mezar kitabesidir. Fakat İslam, karşı kıtalardaki etnik ve kültürel olarak farklı insanları birleştirmektedir. O Arap İslamı, Pakistan İslamı, İran İslamı veya Türk İslamı için bir yer bırakmaz. Yalnız İslam vardır. Böylece, İslam evrenselliği içinde birlik vardır, tekdüzellik yoktur.

Genel olarak Müslümanlar ve özellikle şimdiki dirilişin birçok lideri, etnik olarak farklı oldukları kadar kendi kendilerini kritize etmektedirler. Dinin geleneğinde şekillenen sembolleri yeniden sorgulamak için bu gönüllülük manevi, sosyal, siyasi ve ekonomik açıdan İslam'ın belirli kavramlarını yeniden oluşturmayı amaçlıyor. Böylece İslami dirilişin ruhu, muhtemelen İslami kavramın köklerine yeniden dönüş olarak tanımlanabilir.

Kaynaklara yönelik bu geri dönüş Müslümanlar tarafından özgür bir güç olarak görülür, fakat o, laik elitler ve Batı tarafından 'fundamentalizm' olarak etiketlenir. Yeniden canlandırılan bu inanç ve İslami yaşamın bağlı olduğu gerçek temel üzerindeki bir dinin kurulması yozlaşmış, şiddet içerikli ve tarihsel hüsnü kuruntu bataklığına saplanmış olan 'fundamentalizm'e benzemez. Dahası, o mevcut meydan okumalarla yüzleşmek için yeni bir vaat, hareketlilik, esneklik ve yetenek olan yaklaşım yeniliğini getirir. Birçok insan, medeniyet ve kültürün bir kaynağı ve şekillenen toplumun gerekli bir faktörü olarak İslam'ı yeniden keşfediyor.

İslami dirilişin mevcut aşaması, Batı modellerini körü körüne taklit etmekten uzak durmayı ve dış medeniyetin benimsenmesi ya da dışlanması gereken yönlerinin tespit edilmesi konusunda seçici olmanın gerekliliğini söyler. İslami toplum Batı'nın tecrübesinden çeşitli şekillerde istifade etmesine rağmen, o yabancı kültürlerin dayattıkları yükleri devam ettirme niyetinde değildir.

Gözlemciler sıklıkla şu soruyu arz ederler: Müslüman ülkeler gelişme, teknoloji ve benzeri belli bazı seçenekleri reddetmeye güç yetirebilirler mi? Basit bir şekilde söyleyecek olursak, onları reddetme gibi bir amaçları yoktur. Asıl soru şudur: Müslümanlar hangi çeşit gelişmeyi destekler

Turkish Studies

veya hangisine karşı çıkarlar? Müslümanlar, beyaz Avrupalı adamın kendilerine dayattığı ekonomik, sosyal, ahlaki ve ideolojik gelişmelere katkı sağlamak yerine, tam tersine onları bozacaktır. Dahası, onlar büyük ekonomik beklenti ve politik işbirliği ve uyumu bakımından İslam devletleri arasındaki bağların geleceğinden endişelidirler. Coğrafik olarak sömürgecilik tarafından tanımlanan İslam ülkeleri yeniden bozulup dağılacak mı veya onlar ulus-devlet olarak devam edecek mi?

Gerçekten, hiçbir tarih tersine çevrilemez. Müslümanlar seleflerinden daha çok üretken bir şekilde gelişmelidirler. İslami bir düşünce olmamasına rağmen, ulus devlet bir başlama noktası olarak kabul edilebilir. Eğer keyfi bir şekilde oluşturulmazsa, ulus devlet kaçınılmaz bir surette kaos tarafından doldurulan politik bir boşluğu meydana getirecek jeo-politik bir gerçektir. Bu yüzden birlik duygusu Ümmet veya İslam toplumu tarafından beslenmeli ve İslam devletleri arasında daha büyük işbirliği ve entegrasyon teşvik edilmelidir. İslam düşüncesi her bir ulus devletin nihayetinde ideolojik bir devlete dönüşeceğini aşılır. Böylece, İslami bölgelerin ulus çatıları oluşacaktır. Batı tarafından idrak edilen bu durumdan ya yanlışlıkla veya dar görüşlülükle korkulur. Dolayısıyla Batı, Müslüman devletlerin İslamlaştırmasındaki bu aşamayı durdurulması gereken bir kaosun tehlikeli bir başlangıcı zannetmektedir.

Genel olarak Batı, İslami dirilişin güç ve potansiyelini tanımada başarısızdır. O, İslami hareketlerin üyelerini köktenci, aşırı, fanatik, terörist, anti Batıcı, hatalı ve benzeri sıfatlarla sınıflandırır. Açık bir şekilde, bu sınırlı, kötüleyici tanımlar karşılıklı anlamayı engelleyecektir. Batı kendi sömürü dönemi dedelerine benzer hatalar işliyor. Örneğin; Batı, diğer medeniyetlerin sosyo-politik çeşitliliğini dikkate almaksızın siyasi düşüncüyü kendi sahip olduğu referans terimleriyle tanımlıyor.

Bu seçici bakış açısı, genel olarak yalnız Müslümanlar için değil, belki insanlık için büyük bir haksızlıktır. Bu bakış batılı bilgin, politika yapıcı ve hatta siviller arasında yanlış anlaşılmaları körüklemektedir. İslami diriliş kendi tarihinde öyle bir süreçten geçiyor ki, taraftarları da bu düzensizliği kabul ediyor. Fakat bu ihtilaf İslami dirilişi veya İslam dünyasının çoğundaki rüşvet ve sefaletin mevcut şiddetini artıracak anka kuşunu tanımlıyor.

Müslümanlar, daha çok sosyo-politik ve ekonomik hastalıklarından meydana gelen mevcut kötü durumun farkındadırlar. Bu anlayış, onların hayatlarındaki maddi eksikliklerden daha derin gidiyor ve ahlaki çürüme ve sapmış değerler olarak yüzleştikleri problemleri desteklemeyi sürdürüyor. Bazıları bu bilgiyi derin bir şekilde izah ederken diğerleri ise, onu açıktan destekliyor. Fakat bu elementler, Batı'nın İslami uyanış hakkında yaptığı analizlerden yoksundur. İşin özü şudur ki, manevi boyut ihmal edilip sadece ekonomik ve teknolojik gelişmelerin yoksunluğundan kaynaklanan hayal kırıklıklarını gidermeye yöneliktir. Böyle tek taraflı bir analiz, Müslüman toplumun özelliklerinin bilinmediği anlamına geliyor.

Benzer bir şekildeki yanlışlık Batı refahına karşı İslami dirilişi yalnızca imkanları kısıt olan Müslümanların öfkeli tepkisine indirmektir. Emperyalizme gösterilen tepki bir rol oynasa da politik şiddetten daha fazla bir şey vardır. Karışıklığın daha önemli bir sebebi, elit grup tarafından ithal edilen ve yığınlara aşılana Batının düşünce ve değerlerine olan memnuniyetsizliktir. Kurum ve yönetim sistemlerini kuran elitler, insanları yabancı yasa ve kanunları benimsemeye zorlarlar. Dahası, Müslümanlar öyle ya da böyle Batı'nın menfaatlerinden etkilenen yani Batı'nın laik değerlerini ve gelişmiş modellerini empoze eden hükümetlerden etkilenirler. Dolayısıyla Müslümanlarınkini görmezlikten gelirler.

Bu yüzden İslami diriliş hem Müslüman toplumlarda statükonun hem de toplumların laik Batılılaştırmasının ikisi için bir eleştiridir. Bu kritik analiz çağdaş tarihte eş görülmeyen bir referansın işaretinden geliyor. Müslüman hükümetlerin çoğu meşruluk için İslami sembollere

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/5 Winter 2016

başvuruyorken onların az bir kısmı İslam siyasetinin samimi uygulanmasını araştırıyor. Günümüzde İslami hareketler, Kur'an'da ve peygamber Hz. Muhammed(s.a.s)'in Sünnet veya öğretilerinde, bölgede öncelikli olarak çoğu siyasi kurumlar tarafından gösterilmeyen samimiyet ve inancın bir derinliğini açıklıyor. Bazı gözlemcilerin 'uyanmış İslami canavar' olarak kötülemedi denedikleri şey, gerçekten İslami inanç ve kaderin yeniden uyanışıdır. Müslüman maneviyatı ve düşüncesi, Müslümanlarda kişisel fedakarlığa bakmaksızın kendi dünyalarını yeniden kurmak için istikametli bir meyil ve değişmez bir karar meydana getirmektedir.

Liderliğin sömürü örneği tam manasıyla menfaat üzerine kurulmuş bir oluşumdur. Bu yapı Müslüman dünyayı ve toplumu tamamıyla ahlaki değerlerden yoksun bırakarak ve rüşveti de çoğaltarak etkiledi. Sömürü bu bölgede kural haline geldi. Müslümanlar kendi medeniyetlerinin çökmesine sebep olan birtakım zaafılara sahiptir. Fakat günümüzde kendi aralarındaki rüşvetin başıboşluk derecesi yeni bir olaydır. Müslümanlar, laik Batılılaştırmanın etkisiyle bu çürümüşlüğe ortak oldular.

Modernizmin bazı Müslüman yorumcuları, aslında patlamaya müsait bir terkip olan İslami hassasiyetler üzerine Batı liberalizmini koymaya teşebbüs etmekle Müslüman toplumu dünyevileşmeye doğru itmeye öncülük etmektedir. Böylece güya, İslam ahlakı ile Batı liberalizmi uzlaştırıldı. Gerçekte ise, büyük bir boşluk oluşturularak ahlak tahrip edildi. Kişisel menfaatler ve sosyo-ekonomik sömürü, bu ekonomik gelişme ve maddi ilerlemenin meydana getirdiği boşluğu kendi lehine kullandı.

İslami diriliş, bu yıkıcı eğilimlere karşı bir isyandır. İdeal olarak o, sosyal adalet ve kendine güvene yönelik İslam ahlakını ve maddi ve insani olan ümmetin kaynaklarını yeniden doğru bir şekilde kullanmaya çalışır.

İslami diriliş, İslam'ın değerlerine bağlı Müslüman dünyanın sosyo-ekonomik düzeninin yeniden kurulması ile ilgilenen Müslümanlar tarafından oluşturulan müspet ve ideolojik bir harekettir. Yayılmacı bir eğilime sahip değildir. Uluslararası toplumun üyeleri ile yolları kat etmeye hazır olmasına rağmen onların bir kısmı ile de bazı anlaşmazlıklara sahiptir. Sömürü düzeni bölgede sürekli revaçta olmaya devam ettiği sürece, sinirlenmiş İslami tepki için önemli bir faktör olarak devam etmeyecektir.

Bununla beraber, Müslümanların Batı medeniyetini eleştirmesi siyasi yüzleşmenin bir uygulaması değildir ve böyle de tanımlanmamalıdır. İlişki, biri İslami değerler üzerine kurulan ve diğeri materyalizm, milliyetçilik ve liberalizm üzerinde meydana getirilen iki medeniyet arasındaki bir rekabettir. Bu rekabet, İlahi Yasa ile Laik Materyalist Kültür arasında bir seçenek meydana getirir. Burada vurgular bir seçeneğedir. İster Kapitalist ister Sosyalist olsun, Laiklik kalıcı bir ideoloji üzerinde bir tekele sahip olamaz. İslami dirilişin varlığı dünya çapında materyalizmin zincirlerinden kaçmanın birçok caddesini sunar. O, insanların seçeneğini genişletir. Buna bir tehdit olarak değil, bir nimet ve şans olarak bakılmalıdır.

KAYNAKÇA

Arnold Tonybee, (1934) *A Study of History (Tarih Üzerine Bir Çalışma)*, (Oxford: Oxford Üniversitesi Baskısı, Uluslararası Sorunların Kraliyet Enstitüsü himayesinde yapılan bir basım).

Alexander King and Bertrand Schneider, (1991) *The First Global Revolution (İlk Küresel Devrim)*, Roma Klup Konseyinin raporu (Londra: Simon ve Schuster).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/5 Winter 2016

Josepy A. Camilleri, (1976) *Civilization in Crisis: Human Prospects in a Changing World* (Krizdeki Medeniyet: Değişen Dünyada İnsanların Beklentileri), Camprice: Camprige Üniversitesi Basımı.

Khurshid Ahmed, (1981) *Family Life in Islam* (İslam'da Aile Hayatı), Leicester: İslami Kurum.

_____, (1994) *Islamic Approach to Development* (İslam'ın Gelişmeye Yaklaşımı), İslamabad: Politika Çalışmaları Enstitüsü.

Oswald Spengler, (1922) *The Decline of The West* (Batı'nın Çöküşü), Charles Atkinton tarafından notlarla beraber yapılan etkin bir tercüme, Londra: G. Allen.

Pitirim Sorokin, (1937) *Social and Cultural Dynamic* (Toplumsal ve Kültürel Dinamikler), (New York: Amerikan Kitap Evi.

_____, (1946) *The Crisis of Our Age: Its Social and Cultural Outlook* (Çağımızın Krizi: Onun Sosyal ve Kültürel Görünüşü), New York: E.P. Dutton.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Ahmed, K., (2015). "İnsan ve Medeniyetin Geleceği: İslami Bir Perspektif / The Future Of Humanity And Civiliation: An Islamic Perspective" (Çev. Maksut ÇETİN), *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, Volume 11/5 Winter 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8750>, p. 185-198.